

ВСІ ПРОФЕСІЇ ПОТРІБНІ І ВАЖЛИВІ

Бородавка Тетяна Павлівна, викладач англійської мови Біловодського професійного аграрного ліцею Луганської області

Мета тренінгу: упровадження сучасних форм і методів профорієнтаційної роботи, популяризація робітничих професій, ознайомлення учасників тренінгу з характеристиками професій, яким навчають у ліцеї; сприяти усвідомленому вибору професії, показати необхідність врахування формули «Хочу» - «Можу»- «Треба» при виборі професії, розкрити переваги навчання у закладі професійної (професійно-технічної) освіти; вчити бачити свої реальні перспективи і можливості, нести особисту відповідальність за власне майбутнє, розвивати вміння планувати і досягати професійних цілей, раціонально використовувати час.

Тривалість тренінгу: 2 години.

Матеріали та обладнання для проведення тренінгу: мультимедійний проектор, ноутбук, папір А4, фліпчарт, стікери, маркери, 4 коробки, бейджі, клей, ножиці, тематичні малюнки.

Структура тренінгу

Час	Назва вправи	Тривалість	Матеріали і обладнання
Вступна частина (20 хв.)			
9:00-09:04	Привітання, презентація теми і мети тренінгу	4 хв.	Мультимедійний проектор, ноутбук
09:04-09:07	Вправа «Візитна картка»	3 хв.	Бейджі, маркери
09:07-9:12	Вправа на знайомство «Цікаві факти»	5 хв.	Аркуші А4, маркери або ручки
09:12-09:15	Очікування «Колоски»	3 хв.	Стікери «колоски», аркуш фліпчарта з малюнком поля, маркери
09:15-09:20	Правила	5 хв.	Фліпчарт, маркери
Основна частина (90 хв.)			
09:20-09:30	Вправа «Правильний вибір»	10 хв.	4 коробки різних розмірів, яблуко, блокнот, ручка без стрижня
09:30-09:40	Вправа «Хочу» - «Можу» - «Треба»	10 хв.	Мультимедійний проектор, ноутбук
09:40-09:45	Руханка «Відгадай	5 хв.	

	професію» .		
09:45-09:55	Вправа «Ваща думка»	10 хв.	Фліпчарт, стікери, маркери, ручки
09:55-10:05	Вправа «Робітничі навички»	10 хв.	Фліпчарт, маркери
10:05-10:10	Вправа «Складіть професію»	5 хв.	Тематичні малюнки
10:10-10:30	Вправа «Колаж»	20 хв.	Аркуші паперу, ножиці, клей, журнали, газети, маркери
10:30-10:35	Руханка «Борщ»	5 хв.	
10:35-10:50	Вправа «Заселення»	15 хв.	Аркуші фліпчарта, маркери
Заключна частина (10 хв.)			
10:50-10:57	Вправа «Зворотній зв'язок»	7 хв.	
10:57-11:00	Підсумки і побажання тренера	3 хв.	

Хід тренінгу:

Вступна частина (20 хв.)

Привітання, презентація теми та мети тренінгу (4 хв.)

Мета: привітати учасників, оголосити тему та мету тренінгу.

Слово тренера:

Ми, представники Біловодського професійного аграрного ліцею, хочемо сьогодні поговорити з вами про вибір. Людина щодня стикається з необхідністю щось обирати. Інколи ми робимо це автоматично і не замислюємося над варіантами, а інколи необхідність вибору супроводжується довгими роздумами і тяжкими переживаннями. Як, наприклад, вибір професії, адже життєві потреби людей і суспільства диктують певні правила вибору професії. Свої умови при виборі професії диктує і ринок праці регіону. Тому перед тим, як приймати таке рішення, необхідно ретельно вивчити перспективи та можливості професії, яку ви плануєте обрати.

Біловодський ліцей пропонує вам навчання за двома спеціальностями, які потрібні нашому суспільству і, зокрема, регіону. Це «Кухар. Кондитер» та «Тракторист-машиніст, автослюсар с/г техніки». Сьогодні ми з вами поговоримо детальніше про ці професії і розберемо усі важливі аспекти.

Вправа «Візитна картка» (3 хв.)

Мета: виготовити бейдж – візитну картку учасника.

Обладнання: бейджі, маркери .

Хід проведення: Тренер звертається до учасників і просить написати на бейджі своє ім'я та намалювати смайлик, який відображає їхній настрій («смайлики настрою»).

Вправа на знайомство «Цікаві факти» (5 хв.)

Мета: познайомитися з учасниками і сприяти створенню невимушеної доброзичливої атмосфери.

Обладнання: аркуші А4, маркери або ручки.

Хід проведення: Тренер пропонує учасникам продовжити знайомство, узяти аркуш, написати своє ім'я та відповіді на такі питання:

- що ви вмієте добре робити;
- що ви зовсім не вмієте робити;
- ким ви мрієте стати.

Учасники презентують свої відповіді в колі.

Питання для обговорення:

Чи легко вам було виконувати цю вправу?

Чи є якісь факти, що об'єднують ваш клас?

Очікування «Колоски» (5 хв.)

Мета: допомогти учасникам визначитися з власними очікуваннями від тренінгу.

Обладнання: стікери «колоски», аркуш фліпчарта з малюнком поля, маркери.

Хід проведення: Учні отримують стікери у вигляді колосків, записують на них свої очікування від заняття та прикріплюють їх на плакат із зображенням поля.

Правила (5 хв.)

Мета: колективне прийняття правил роботи в групі та створення умов ефективної взаємодії під час тренінгу.

Обладнання: аркуш фліпчарта, маркери.

Хід проведення: За допомогою «мозкового штурму» тренер записує на аркуші фліпчарта запропоновані правила, яких потрібно дотримуватися для ефективної взаємодії в групі.

ДО УВАГИ ТРЕНЕРА!

- *Обговорити необхідність та корисність кожного правила.*
- *Записувати правила без нумерації (щоб уникнути пріоритетності).*
- *Після прийняття правил аркуш фліпчарта необхідно розмістити на стіні таким чином, щоб група мала можливість бачити його впродовж усього тренінгу.*
- *Необхідно зауважити, що в разі потреби група може вносити доповнення до переліку правил.*

Основна частина (90хв.)

Вправа «Правильний вибір» (10 хв.)

Мета: показати учням важливість серйозного ставлення до вибору.

Обладнання: 4 коробки різних кольорів та розмірів, в одній – яблуко, у другій – блокнот, у третій – ручка без стрижня, а четвертий взагалі порожній.

Хід проведення: Тренер до участі запрошує трьох бажаючих і пояснює, що перед ними 4 коробки і їм потрібно вибрати одну, при цьому торкатись їх не можна. Ті, хто не беруть участі, можуть підказувати, який коробок вибрати. А ті, хто вибирають, можуть прислуховуватись до порад. Учасники повинні зробити свій вибір.

Питання для обговорення:

Чому ви обрали саме цей коробок?

Чого вам не вистачало під час ухвалення рішення?

Що ви відчули відкривши його? Ви були здивовані чи розчаровані?

Чого навчає нас ця вправа?

ДО УВАГИ ТРЕНЕРА!

При обговоренні запитань, необхідно підвести групу до розуміння того, що для ухвалення рішень потрібно мати достатню кількість інформації, а наші учасники її не мали, тому вони зробили свій вибір керуючись інтуїцією і порадами однокласників. Висновок: вибір професії – не гра в лотерею. Не можна обирати професію «за компанію», керуватись лише власною інтуїцією та порадами оточуючих. Потрібно розраховувати тільки на власні знання, досвід, інтереси, бажання та можливості батьків.

Вправа «Хочу» – «Можу» – «Треба» (10 хв.)

Мета: розібрати основні важливі аспекти, які потрібно враховувати при виборі професії.

Обладнання: комп'ютерна презентація, фліпчарт, маркери.

Слово тренера:

Перша складова формули – це «Хочу» (тренер запитує в учнів, що вони розуміють під словом «хочу» - відповіді учнів).

Вибрати професію за інтересом – означає вибрати те, що подобається та приваблює. Слід урахувати, що людина може зацікавитися і тими професіями, до яких найменш здібна, наприклад, наслідуючи товаришів, вступаючи до одного закладу освіти «за компанію», захоплюючись модними професіями. Але вибрати професію враховуючи тільки «Хочу» не можна.

Друга складова формули – «Можу» (тренер запитує в учнів, що вони розуміють під словом «можу»).

Здібності (набуті знання, уміння і навички) – є передумовою успішного виконання певних видів діяльності. Загальні здібності необхідні для широкого кола занять (працьовитість, кмітливність, уважність, цілеспрямованість). Спеціальні здібності – це якості, які забезпечують успіх у вузькому колі видів діяльності.

Третя складова формули – це «Треба» – потреби на ринку праці, тобто професія повинна бути актуальною і користуватися попитом. Якщо у вашому регіоні професія, яку ви обрали не користується попитом, доведеться або міняти місце проживання і переїжджати до регіону, де ця професія затребувана, або витратити кошти та час на перенавчання, або ж працювати не за спеціальністю і, відповідно, час, який був використаний на здобуття цієї професії, може вважати даремно витраченим. Тож для досягнення найефективнішого результату при виборі професії необхідно враховувати всі три складові: те, чим вам цікаво займатися, те, чим у вас виходить займатися, і чи може бути цікавим кому-небудь те, чим ви займаєтесь.

У Біловодського професійному аграрному ліцеї готують кваліфікованих робітників, яких бракує нашому регіону, професія кухаря та слюсаря завжди користуються попитом на ринку праці.

Руханка «Відгадай професію» (5 хв.)

Мета: відпочити, покращити самопочуття учасників.

Хід проведення: Тренер пропонує учасникам стати в коло і задумати певну професію. Далі по черзі вони говорять: «Саймон сказав: роби так», - і показують рух, характерний для представників цієї професії, наприклад, покрутити кермо. Решта учасників повторюють цей рух і намагаються назвати професію. І так далі по колу.

Вправа «Ваша думка» (10 хв.)

Мета: працювати в групах, підібрати професії за відповідними критеріями.

Обладнання: стікери, фліпчарт, маркери.

Хід проведення: Тренер об'єднує учасників у 4 групи за принципом «Жито, пшениця, рис, гречка». Першій групі потрібно написати на стікерах професії, які, на їх думку, є суто «чоловічими», другій – ті, що є суто «жіночими», третій – ті, що є «престижними», четвертій – ті, що є «непрестижними». Після роботи кожна група обирає спікера та презентує свої напрацювання.

Питання для обговорення:

Чи можуть впливати на вибір професії гендерні стереотипи?

Чи важливі для суспільства професії, які є непрестижними?

ДО УВАГИ ТРЕНЕРА!

- Звернути увагу учнів на те, що в сучасних умовах законодавством України створюються умови гендерної рівності жінок і чоловіків у професійному самовизначенні.

- Найчастіше робітничі професії учні відносять до категорії «непрестижних», тому необхідно обґрунтувати їх актуальність і значення для суспільства, пояснити, що у нашому регіоні потрібні фахівці, які вміють обробляти поля та обслуговувати с/г техніку, потрібні кухарі і кондитери до закладів громадського харчування.

Вправа «Робітничі навички» (10 хв.)

Мета: обговорити навички, які потрібні для опанування певних професій.

Обладнання: фліпчарт, маркери.

Хід проведення: Тренер, за методикою мозкового штурму, просить учасників назвати навички, якими мають володіти представники професій «Кухар. Кондитер» та «Тракторист-машиніст, слюсар з ремонту с/г техніки» та обговорюють їх.

Вправа «Складіть професію» (5 хв.)

Мета: об'єднати учасників у групи для подальшої роботи.

Хід проведення: Тренер заздалегідь готує по 4-5 малюнків (залежно від кількості учасників), які відповідають професіям тракториста-машиніста, слюсаря, кухаря і кондитера. Кожен учасник тренінгу отримує малюнок і шукає інших учасників, малюнки яких можна тематично об'єднати. Таким чином учні об'єднуються у 4 групи і називають професію згідно з малюнком.

ДО УВАГИ ТРЕНЕРА!

Приклади малюнків: трактор, поле, колоски, плуг; торт, міксер, кондитерський мішок, пряник, тістечко; каструля, борщ, котлети, пательня, половник; гайковий ключ, точило, молоток, тиски.

Вправа «Колаж» (20 хв.)

Мета: активізувати фантазію підлітків, охарактеризувати професійні якості представників певних професій.

Обладнання: аркуші фліпчарта, маркери, журнали, газети, ножиці, клей.

Хід проведення:

Тренер організовує робочі місця для кожної групи і пропонує створити колаж за допомогою вирізок із журналів та газет, власних малюнків на написів. Завдання для I групи – створити портрет хлібороба; для II групи – слюсаря; для III групи – кухаря; для IV групи – кондитера. За допомогою техніки колаж учні мають охарактеризувати представників певних професій, перерахувати їх професійні та особистісні якості та риси.

Кожна група презентує свої напрацювання.

Питання для обговорення:

Чому представник певної професії повинен мати зазначені якості та риси?

Яким чином вони допомагають йому в роботі?

Руханка «Борщ» (5 хв.)

Мета: відпочити, порухатися, покращити самопочуття учасників.

Хід проведення: Руханка проводиться в колі, один стілець з кола потрібно забрати. Той, хто залишився без стільця – ведучий гри. Він пропонує учасникам назвати 4 інгредієнти, які входять до складу борщу. За названими інгредієнтами

ведучий об'єднує учасників в групи. При цьому всі залишаються на своїх місцях. Коли ведучий називає один з «овочів», учасники цієї групи повинні помінятися між собою місцями, при цьому ведучий також намагається сісти на вільний стілець. Хто залишився без місця – стає ведучим. Якщо ведучий каже слово «борщ», то усі учасники міняються місцями (пересідати на сусідній стілець не можна).

Вправа «Заселення» (15 хв.)

Мета: закріпити знання про важливість професій.

Обладнання: аркуші фліпчарта, маркери.

Хід проведення: Тренер просить учасників тренінгу залишатися в групах і пропонує уявити, що людство поставило перед собою завдання частково переселитися у зв'язку з перенаселенням планети Земля на іншу планету, яку назвали «Надія». Ця планета має такі ж кліматичні умови, як і Земля, але необхідно підготувати «Надію». Для цього зібрали найкращих представників всіх існуючих професій. Космічний корабель може вмістити тільки 10 чоловік (не враховуючи членів екіпажу). Кожен спеціаліст може взяти із собою обладнання, необхідне для його роботи.

Тренер пропонує учням порадитися в групах і вирішити, кого в першу чергу необхідно відправити на «Надію». Кожна група отримує аркуш фліпчарта, на якому необхідно написати представників професій і намалювати необхідне їм обладнання, презентує свої напрацювання та обґрунтовує відповіді.

Питання для обговорення:

Чи важко було зробити вибір?

Яке місце за важливістю на новій планеті будуть займати робітничі професії, які ми обговорювали впродовж тренінгу?

Заключна частина (8 хв.)

Вправа «Зворотній зв'язок» (5 хв.)

Мета: визначити цінність заняття для учнів, чи змінився їх настрій, чи виправдались очкування, чи сподобалось заняття.

Хід проведення: Учням пропонується згадати свої очікування на початку заняття і висловитись, чи були вони виправдані, чи є щось, про що вони ще не дізналися. Тренер пропонує дітям визначити свій настрій на кінець заняття. Учні можуть змінити свої «смайлики» настрою на кращий, або можливо гірший, можна залишити настрій без змін. Кожен учень висловлює свою думку, враження від заняття.

Питання для обговорення:

- Що на тренінгу виявилось для вас корисним?

- Що найбільше запам'яталось?

- Чи будете щось враховувати з тренінгу при виборі професії?

Висновок та побажання тренера (3 хв.)

Слово тренера: «Вибір професії – це друге народження людини. Це питання досить складне й серйозне. Адже вибір професійного шляху багато в чому визначає вашу долю. Кожна окремо взята професія – це цілий світ,

цікавий і незвичайний. Існує багато різних спеціальностей, обирайте свою майбутню професію, враховуючи формулу «Хочу-Можу-Треба». Ми були б дуже раді бачити вас у нашому закладі освіти, де готують кваліфікованих робітників за спеціальностями, які користуються попитом на ринку праці.

Використана література:

1. Бондаревський В. Формування моральної свідомості старшокласників / В. Бондаревський. - М. : Просвітництво, 1978.
2. Жемера Н. В. Сутність та особливості процесу професійного самовизначення учнів старших класів / Н. В. Жемера // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2002. – № 4. – С. 26-30.
3. Михалевська Н. Тренінг. Вибір професії або задач з багатьма невідомими./ Н. Михалевська, О. Тригук // Психолог. - 2004. - № 45.
4. Петрович В. С. Я хочу бути тренером: настільна книга тренера-початківця: метод. вказівки / В. С. Петрович, О. Ю. Закусило – 2-е вид. доповн. – Луцьк, 2014. – 60 с.
5. Професійне самовизначення старшокласників: Методичний посібник / Упор. Л. Шелестова. – К.: Шкільний світ, 2006. – 128 с. 3.
6. Професійна орієнтація в сучасній школі: кращі методичні розробки практичних психологів і соціальних педагогів малокомплектних загальноосвітніх навчальних закладів, навчально-виховних об'єднань, навчально-виховних комплексів: методичні рекомендації [Електронні дані] / авт. кол. за наук. ред. І. І. Ткачук. - К.: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. - 115 с.